

صورت گردش وجوه نقد و نحوه کاربرد آن در شرکت‌های برق منطقه‌ای

(قسمت دوم)

ابراهیم موسوی (۱)
فرشاد اسکندر بیاتی (۲)

نحوه تهیه صورت گردش وجوه نقد

برای تهیه صورت گردش وجوه نقد دسترسی به صورت‌های مالی زیر ضرورت دارد:

۱- ترازنامه ابتدا و انتهای دوره مالی

۲- صورت سود و زیان برای دوره مالی

۳- صورت سود (زیان) انباشته برای دوره مالی

علاوه بر این، تهیه صورت گردش وجوه نقد مستلزم دسترسی به سایر اطلاعات مکمل در مورد دلایل تغییر

در حساب‌های ترازنامه (غیر از موجودی نقد) نیز می‌باشد.

تهیه صورت گردش وجوه نقد مستلزم انجام مراحل زیر است:

مرحله اول: تعیین مبلغ خالص تغییر در موجودی نقد از طریق مقایسه مانده موجودی نقد در ابتدا و انتهای دوره مالی

مرحله دوم: شناسایی کلیه رویدادها، عملیات و معاملات که منجر به کاهش یا افزایش در موجودی نقد طی دوره

شده

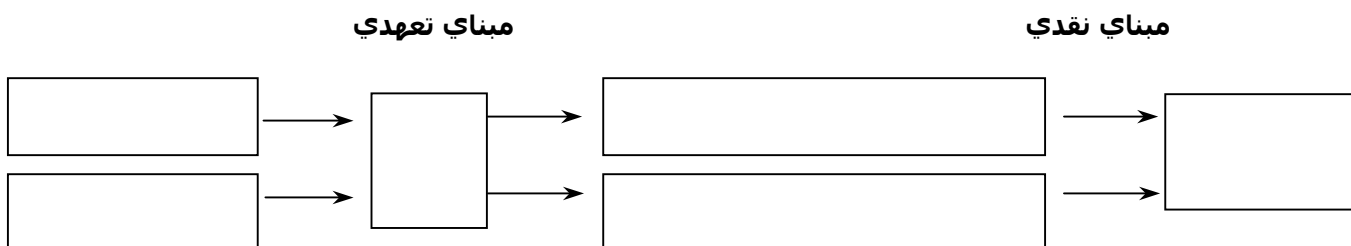
مرحله سوم: تهیه صورت گردش وجوه نقد با استفاده از اطلاعات بدست‌آمده از اجرای مراحل اول و دوم بالا

طبق الزامات ارائه و افشاء.

به منظور تهیه صورت گردش وجوه نقد باید سود تعیین‌شده بر مبنای فرض تعهدی را به سود محاسبه شده بر

مبنای نقدی تبدیل نمود. نمودار زیر ارتباط بین دو مبنای مذکور را مشخص می‌سازد:

ارتباط بین مبنای نقدی و تعهدی

همانگونه که در جدول بالا ملاحظه می‌گردد عوامل متعددی در تبدیل سود از مبنای تعهدی به نقدی دخالت دارد که نحوه تبدیل آن به مبنای نقدی به شرح زیر می‌باشد:

+ ()
+ ()
- ()

:

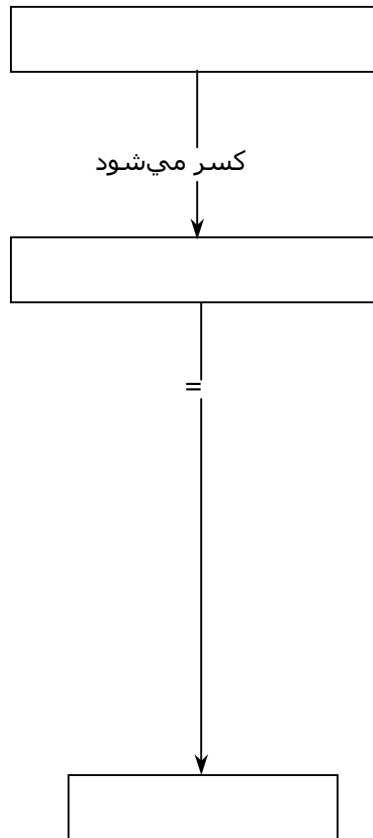
:

- ۱- مدیر ارشد سازمان حسابرسي
 ۲- مدیر فني سازمان حسابرسي
 ارتباط بين مبناي نقدي و تعهدي

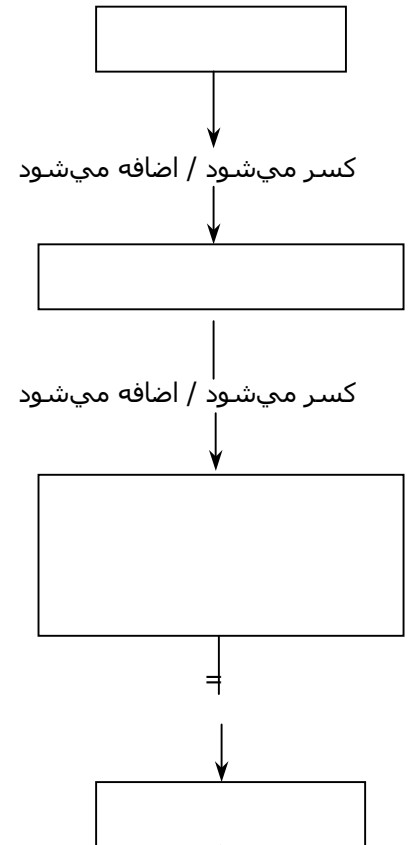
نحوه تعيين وجه نقد حاصل از عمليات به روشهاي مستقيم و غيرمستقيم براي تهيه صورت گردش وجوه نقد در نمودار زير بيان شده است :

صورت گردش وجوه نقد

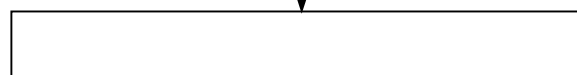
روش مستقيم

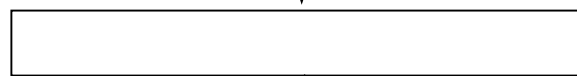
روش غيرمستقيم

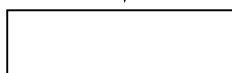
کسر مي شود / اضافه مي شود

کسر مي شود / اضافه مي شود

=

روش‌های دستیابی به اطلاعات مربوط به تهیه صورت گردش وجوه نقد
برای دستیابی به اطلاعات مورد نیاز برای تهیه صورت گردش وجوه نقد روش‌های مختلف تحلیل به کار گرفته می‌شود که می‌توان آنها را به سه شکل زیر انجام داد:

- ۱- بررسی عینی و مشاهده
- ۲- بررسی به کمک کاربرگ
- ۳- بررسی به کمک حسابهای T

یک مثال عینی در مورد تهیه صورت گردش وجوه نقد در شرکت‌های برق منطقه‌ای

با توجه به ترازنامه و صورت سود و زیان و سود (زیان) انباشته شرکت سهامی برق منطقه‌ای زردکوه (شرکت فرضی)، در ادامه صورت گردش وجوه نقد تهیه شده به روش غیرمستقیم و هم چنین کاربرگ‌های فرعی تغییرات در گردش وجوه نقد ارائه می‌شود. ضمناً در پایان نیز کاربرگ نهایی تهیه صورت گردش وجوه نقد با توجه به کاربرگ‌های فرعی ارائه شده است.

شرکت سهامی برق منطقه‌ای زردکوه

ترازنامه

در تاریخ ۲۹ اسفندماه ۱۳۸۲

_____ x _____ x _____

()

=====

-

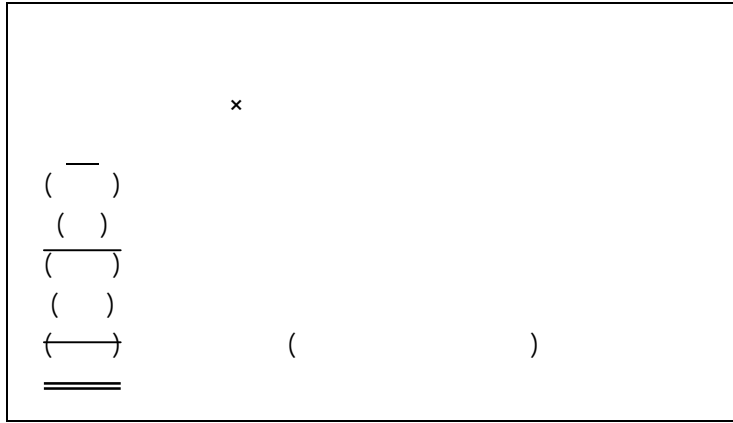
-

() () ()

-

-

=====

شرکت سهامی برق منطقه‌ای زردکوه
ترازنامه
برای سال منتهی به ۲۹ اسفندماه ۱۳۰۲

—	—	—	:	
		()		:
				:
		()	:	
		()		
		()		
	()	()		
	()	$\frac{-()}{()}$	:	
		—	:	
		—		×
—				×
—				
==				

شرکت سهامی بر منطقه‌ای زردکوه
صورت گردش وجوه نقد
برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفندماه ۱۳×۲

	()
	()
	()
()	()

کاربرگ‌های فرعی تحلیل حساب:

کارهای ساختمانی در دست اقدام	حساب دارایی‌های مشغول به کار																																				
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="width: 50%; border-bottom: 1px solid black;"></td><td style="width: 50%;"></td></tr> <tr><td></td><td style="text-align: center;">×</td></tr> <tr><td></td><td style="text-align: center;">×</td></tr> <tr><td style="border-bottom: 1px solid black;"></td><td></td></tr> <tr><td style="border-bottom: 3px double black;"></td><td style="text-align: center;">:</td></tr> <tr><td style="border-bottom: 1px solid black;"></td><td></td></tr> <tr><td style="border-bottom: 1px solid black;"></td><td></td></tr> <tr><td style="border-bottom: 1px solid black;"></td><td></td></tr> <tr><td style="border-bottom: 1px solid black;"></td><td></td></tr> <tr><td style="border-bottom: 3px double black;"></td><td></td></tr> </table>				×		×				:											<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="width: 50%; border-bottom: 1px solid black;"></td><td style="width: 50%;"></td></tr> <tr><td></td><td style="text-align: center;">×</td></tr> <tr><td></td><td style="text-align: center;">×</td></tr> <tr><td style="border-bottom: 1px solid black;"></td><td></td></tr> <tr><td style="border-bottom: 3px double black;"></td><td style="text-align: center;">:</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">()</td><td></td></tr> <tr><td style="border-bottom: 1px solid black;"></td><td></td></tr> <tr><td style="border-bottom: 3px double black;"></td><td></td></tr> </table>				×		×				:	()					
	×																																				
	×																																				
	:																																				
	×																																				
	×																																				
	:																																				
()																																					

حساب دریافتی از مشترکین

— ×
×

—
= :
=

حساب موجودی جنسی

— ×
×

:

—
=

سایر حساب‌های دریافتی

— ×
×

:

()
=

—
=

حساب‌های پرداختی

—	x	—	x
—	x	—	x
—		—	
==		==	:
	:		
()			
—		—	
==		==	
==		==	
وجوه دریافتی از محل طرح‌های عمرانی		بدهی به شرکت‌های تابعه	
—	x	—	x
—	x	—	x
—		—	
==	:	==	:
==	x	==	
—		—	
==		==	

شرکت برق منطقه‌ای زردکوه
کاربرگ تطبیق اقلام مانده اور دوره پس از اعمال تعدیل سود و زیان انباشته در اول دوره
(ارقام به ریال)

() ()
(

== == == ==

تحلیل صورت گردش وجوه نقد

در واقع بدیل‌هایی که فراروی تحلیل‌گران مالی برای تجزیه و تحلیل اطلاعات مالی صورت گردش وجوه نقد وجود دارد، محدود است. کلید موفقیت در تحلیل صورت گردش وجوه نقد انتخاب حالت ((۱)) تحلیل است. در سطح مقدماتی رابطه‌ای بین سه جمع فرعی صورت گردش وجوه نقد وجود دارد. یعنی گردش وجوه نقد حاصل از عملیات، گردش وجوه نقد ناشی از فعالیت‌های سرمایه‌گذاری و گردش وجوه نقد ناشی از فعالیت‌های تامین مالی که جدول زیرحالات مختلف آن را نشان می‌دهد. وضعیت‌های شماره ۱ و ۳ به خوبی نمایانگر رشد موسسات است، وضعیت‌های شماره ۲، ۷ و ۸ برای سال‌های مختلف به موسسات کمک می‌نماید تا وضع خود را بهبود بخشند. به عنوان مثال وضعیت شماره ۷ و ۸ بیانگر عملیات غیر سود ده در شرایطی است که مدیریت ابزارموقتی را به کار می‌برد. وضعیت شماره ۶ حد نهایی چنین سازمان‌هایی را نشان می‌دهد و بالاخره وضعیت‌های شماره ۴ و ۵ کاملاً غیر معمول بوده و نشان دهنده شرایط غیر عادی است. در این وضعیت‌ها شاید حرکت به سوی توسعه موسسه (مثلاً در حالت ۴) قابل مشاهده باشد. در تحلیل صورت گردش وجوه نقد نسبت‌های مختلف نیز قابل کاربرد و استفاده می‌باشد.

روش دیگر برای تحلیل صورت گردش وجوه نقد استفاده از نسبت به کاربری وجوه نقد می‌باشد که در شکل زیر نشان داده شده است.

-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	+	+	+	+
+	-	+	-	+	-	+	-
-	+	+	-	+	+	-	-

روش دیگر برای تحلیل صورت گردش وجوه نقد استفاده از نسبت به کاربری وجوه نقد می‌باشد که در شکل صفحه بعد نشان داده شده است.

۱- وجه نقد جهت افزایش دارایی‌های ثابت و سایر سرمایه‌گذاری‌ها و پرداخت بدهی‌ها به مصرف می‌رسد.

۲- وجه نقد جهت بازپرداخت بدهی‌ها به مصرف رسیده و از محل فروش دارایی‌های ثابت و عملیات تامین شده است.

۳- وجه نقد جهت خرید دارایی‌های ثابت به مصرف رسیده و از محل استقراض و آورده نقدی سهامداران و فعالیت‌های عملیاتی تامین شده است.

۴- وجه نقد از محل فروش دارایی‌های ثابت و فعالیت‌های تامین مالی بدست آمده است.

۵- وجه نقد برای حفظ عملیات در کوتاه مدت و بازپرداخت وام‌ها و پرداخت به سرمایه‌گذاران به مصرف رسیده است.

۶- وجه نقد از محل فروش دارایی‌ها، دریافت از سهامداران و دریافت وام حاصل و به مصرف عملیات رسیده است.

۷- موسسه در حال توسعه می‌باشد و وجه نقد از محل فعالیت تامین مالی به مصرف خرید دارایی‌ها و مصرف در عملیات رسیده است.

۸- وجه نقد از محل فروش دارایی‌های ثابت حاصل شده و صرف بازپرداخت بدهی‌ها و مصرف در عملیات شده است.

فهرست منابع

منابع انگلیسی:

- ۱- E. Richard Brownlee II and Kenneth R. Ferris, Corporate Financial Reporting, Second Edition, 1994, Richard D. Irwin Inc
- ۲- Beluerd E. Needles, JV and Henry R. Anderson and Janes C. Calwell, Principles of Accounting, Fifth Edition, 1993, Houghton Mifflin Company
- ۳- Beluerd E. Needles, JV, Financial Accounting, Fifth Edition, 1995, Houghton Mifflin Company

منابع فارسی:

- ۱- عزیز عالی‌ور: حسابداری مالی - سطح میانی (۱۳)، صورت گردش وجوه نقد، مرکز تحقیقات حسابداری و حسابرسی سازمان حسابداری، تهران، ۱۳۷۳
- ۲- مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی سازمان حسابداری: استانداردهای بین‌المللی حسابداری، تهران، ۱۳۷۱
- ۳- مصوبات کمیته فنی سازمان حسابداری
- ۴- مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی سازمان حسابداری: استانداردهای بین‌المللی حسابداری شماره ۷ (تجدید نظر شده)، صورت گردش وجوه نقد، تهران، ۱۳۷۴
- ۵- روش متحدالشکل حسابداری برق
- ۶- صورت‌های مالی سال ۱۳۷۴ شرکت‌های برق منطقه‌ای